

Sygn. akt *I ACa 296/19*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **Sędzia Marek Górecki**

Sędziowie: **Bogdan Wysocki /spr./**

Ewa Staniszevska

Protokolant: **st.sekr.sąd. Kinga Kwiatkowska**

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2019 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. D., D. D.**

przeciwko **(...) Spółka z o.o. w P.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 30 listopada 2018 r. sygn. akt I C 3417/13

I. uchyla zaskarżony wyrok w punkcie 1 w części zasądzającej od pozwanego na rzecz powodów kwotę 1.000 zł (jeden tysiąc złotych) i w tym zakresie postępowanie umarza;

II. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że oddala powództwo o zasądzenie odsetek oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 20.800 zł za okres od dnia od dnia 9 kwietnia 2015r. do dnia 5 lipca 2017r.;

III. w pozostałej części apelację oddala;

IV. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Bogdan Wysocki Marek Górecki Ewa Staniszevska

UZASADNIENIE

Powodowie A. D. i D. D., w pozwie z 28 listopada 2013 r., złożonym 6 grudnia 2013 r., wnieśli o zasądzenie solidarnie na ich rzecz od **pozwanego (...) Sp. z o. o. z siedzibą w P.** kwoty 76.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za spadek wartości ich nieruchomości

oraz konieczności poniesienia nakładów akustycznych, a także o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Pozwany w odpowiedzi na pozew, wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Na rozprawie dnia 1 lipca 2015 r. powodowie sprecyzowali, że z tytułu spadku wartości nieruchomości domagają się kwoty 55.200 zł wraz z odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty i w tym zakresie domagają się wydania wyroku częściowego.

Wyrokiem częściowym z dnia 13 lipca 2015 r. Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 55.200 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 kwietnia 2015 r. do dnia zapłaty, a w pozostałym zakresie oddalił powództwo co do odszkodowania za spadek wartości.

Na skutek wniesionej apelacji wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2016 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu oddalił apelację.

Pismem z dnia 21 listopada 2018 r. pełnomocnik powódki rozszerzył żądanie pozwu i wniósł o zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów kwoty 54.440 zł wraz z odsetkami ustawowymi (a od 1 stycznia 2016 r. odsetkami ustawowymi za opóźnienie) od kwoty 20.800 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i od kwoty 33.640 zł od dnia 22 czerwca 2018 r. do dnia zapłaty.

Wyrokiem z dnia 30 listopada 2018 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 55.440 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 20.800 zł od dnia 09 kwietnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 01 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 33.640 zł od dnia 22 listopada 2018 r. do dnia zapłaty (pkt 1); w pozostałym zakresie oddalił powództwo (pkt 2); kosztami postępowania obciążył pozwanego w całości i pozostawił rozliczenie kosztów referendarzowi sądowemu (pkt 3).

Przy rozpoznaniu żądania nakładów Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 30 stycznia 2012 r. Sejmik Województwa (...) podjął uchwałę nr (...) w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska (...) w P..

Uchwała utworzyła obszar ograniczonego użytkowania dla lotniska (...) w P., którego zarządcą jest (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P.. Przedmiotowa uchwała wyznaczyła zewnętrzną granicę obszaru ograniczonego użytkowania na podstawie: (1) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia $LA_{eqD} = 55$ dB, pochodzącego do startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; (2) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy $LA_{eqN} = 45$ dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów, statków powietrznych; (3) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia $LA_{eqD} = 50$ dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; (4) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy $LA_{eqN} = 40$ dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska.

Na obszarze ograniczonego użytkowania wyodrębniono dwie strefy: (1) zewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca granicą obszaru ograniczonego użytkowania, a od wewnątrz linia będąca obwiednią izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia $LA_{eqD} = 60$ dB oraz dla nocy $LA_{eqN} = 50$ dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych oraz izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia $LA_{eqD} = 55$ dB oraz dla nocy $LA_{eqN} = 45$ dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; (2) wewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca obwiednią, o której mowa w pkt 1, a od wewnątrz linia biegnąca wzdłuż granicy terenu lotniska.

W uchwale wprowadzono wymagania techniczne dotyczące budynków położonych w strefie zewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania w postaci: obowiązku zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynkach

szpitali, domów opieki społecznej i związanych ze stałym lub czasowym pobytom dzieci i młodzieży poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej. W uchwale wskazano, że przez odpowiednią izolacyjność akustyczną przegród budowlanych należy rozumieć izolacyjność akustyczną określoną zgodnie z Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej z uwzględnieniem poziomu hałasu powodowanego przez straty, lądowania, przeloty statków powietrznych, operacje naziemne i inne źródła hałasu związane z funkcjonowaniem lotniska, przy zapewnieniu wymaganej wymiany powietrza w pomieszczeniu, a także wymaganej izolacyjności cieplnej. Wskazano również, że przez właściwy klimat akustyczny w budynkach rozumie się poziom dźwięku zgodny z obowiązującymi Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej.

Powyższa uchwała weszła w życie w dniu 28 lutego 2012 r.

Powodowie są właścicielami nieruchomości położonej w P., przy ul. (...), stanowiącej działkę nr (...), o powierzchni 674 m², zabudowaną jednorodzinny budynek mieszkalny, dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą (...).

Zgodnie z załącznikami nr (...) i (...) do uchwały Sejmiku Województwa (...) nr (...), nieruchomość powodów znajduje się w strefie zewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania lotniska (...) w P..

Na dzień wejścia w życie powołanej wyżej uchwały sejmiku Województwa (...), przedmiotowa nieruchomość była zabudowana jednorodzinny, podpiwniczony, dwukondygnacyjny budynek mieszkalny w zabudowie bliźniaczej.

Dla powyższego terenu brak jest miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W obowiązującym obecnie studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy T. teren, na którym położona jest nieruchomość powodów znajduje się na terenach oznaczonych symbolem M - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Gdyby klimat akustyczny w środowisku zewnętrznym odpowiadał obowiązującym powszechnie (poza obszarem ograniczonego użytkowania) przepisom, budynek spełniałby wymagania dotyczące izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych określone w normie (...) zachowane byłyby również dopuszczalne wartości poziomu hałasu wewnątrz budynku podane w normie(...) Ocena ta dotyczy również budynku w okresie przed wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania. W związku z tym potrzeba określonych wcześniej działań zapewniających dostosowanie budynku do wymagań normowych, wynika z wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania i dopuszczonych w związku z tym uciążliwości akustycznych w środowisku w otoczeniu tego budynku. W związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dopuszczona została działalność lotniska powodująca uciążliwości akustyczne w środowisku zewnętrznym oraz wewnątrz budynku powodów. Działalność ta uniemożliwia zachowanie z porze nocnej poprawnych warunków akustycznych wewnątrz budynku określonych normą (...). Zapewnienie komfortu akustycznego w pomieszczeniach chronionych wymaga zwiększenia izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych, ponadto w części pomieszczeń (salon z kuchnią na parterze i obie łazienki) zachodzi potrzeba ograniczenia propagacji hałasu poprzez kanały wentylacyjne. Konieczne działania dotyczą wymiany okien i drzwi balkonowych w pokoju na okna i drzwi o większej izolacyjności akustycznej oraz instalacji tłumików akustycznych na wylotach wskazanych kanałów wentylacyjnych. W celu poprawy funkcjonowania wentylacji grawitacyjnej w niekorzystnych warunkach atmosferycznych przewidziano również zastosowanie na kominach wywiewnych urządzeń wspomagających działanie wentylacji grawitacyjnej typu T. Hybrydowy. Zamontowanie w budynku stolarki budowlanej o wymaganych parametrach tj. o wyższym wskaźniku izolacyjności akustycznej ograniczy dopływ powietrza do wnętrza budynku. W związku z tym dla zapewnienia wymaganej wymiany powietrza należy również zamontować nawiewniki okienne, co powoduje konieczność dopasowania okien o właściwej dźwiękoizolacyjności.

W związku z powyższym wartość nakładów akustycznych na budynek powodów wynosi 54.400 zł.

Pismem z dnia 25 stycznia 2013 r. powodowie wezwali pozwanego do podjęcia negocjacji w sprawie ustalenia wysokości szkody powstałej w związku z obniżeniem wartości ich nieruchomości. W piśmie z dnia 21 marca 2014 r., stanowiącym odpowiedź na wezwanie powodów, pozwany poinformował, że z uwagi na położenie przedmiotowej

nieruchomości w strefie zewnętrznej, w której nie występują żadne ograniczenia, nie widzi podstaw do uwzględnienia zgłoszonego roszczenia.

W ocenie Sądu Okręgowego roszczenie powodów związane z koniecznością przeprowadzenia rewitalizacji akustycznej budynku posadowionego na ich nieruchomości, zasługiwało na uwzględnieniu zarówno do zasady jak i co do wysokości.

Zgodnie z art. 136 ust. 3 p.o.ś., w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkodą, o której mowa w art. 129 ust. 2, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie.

Zgodnie z art. 144 k.c., właściciel nieruchomości powinien przy wykonywaniu swego prawa powstrzymać się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych. Przepis ten sam w sobie nie niesie uprawnienia właściciela do dochodzenia odszkodowania. Należy zaś zwrócić uwagę, że wprowadzenie strefy ograniczonego użytkowania oznacza, że określone standardy ochrony środowiska (w tym np. w zakresie dopuszczalnych norm hałasu) nie mogą zostać dotrzymane. W konsekwencji wprowadzenie takiej strefy sanuje taki właśnie stan rzeczy i nakłada na właścicieli objętych tą strefą nieruchomości obowiązek znoszenia przekroczeń norm ochrony środowiska, przyznając im roszczenia odszkodowawcze przewidziane ustawą Prawo ochrony środowiska.

Jak stanowi w § 9 uchwała Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2012 r. nr (...) w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska (...) w P., w obszarze ograniczonego użytkowania wprowadza się następujące wymagania techniczne dotyczące budynków:

- 1) w strefie zewnętrznej - zapewnienie właściwego klimatu akustycznego w budynkach szpitali, domów opieki społecznej i związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej;
- 2) w strefie wewnętrznej - zapewnienie właściwego klimatu akustycznego w budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej.

Jak wynika z powyższego, powołana wyżej uchwała sejmiku województwa wprowadziła obowiązek zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej wyłącznie w strefie wewnętrznej. W strefie zewnętrznej wymagania takie dotyczą wyłącznie budynków szpitali, domów opieki społecznej i związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, przy czym zgodnie z § 2 pkt 1 uchwały przez budynki związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży rozumie się w szczególności: szkoły, przedszkola, żłobki, domy dziecka, internaty itp.

Nieruchomość powodów położona jest w strefie zewnętrznej. Nie budziło wątpliwości, że na nieruchomości powodów nie znajdują się budynki, o jakich mowa w § 9 pkt 1 uchwały, skoro nieruchomość ta zabudowana jest budynkiem mieszkalnym jednorodzinny. Zatem powołaną uchwałą nie został nałóżony na powodów obowiązek zapewnienia właściwego klimatu akustycznego. Racje ma zatem pozwany, że roszczenie powodów o zwrot nakładów na rewitalizację akustyczną budynku wywodzone z art. 136 ust. 3 p.o.ś. w związku z § 9 pkt 1 uchwały jest bezpodstawne.

Jednak zgodnie z art. 129 ust 2 p.o.ś. właściciel może zadać odszkodowana za poniesioną szkodę w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości, przy czym ograniczeniem tym jest także ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania. Wprawdzie uchwała nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2012 r. nie przewiduje żadnych ograniczeń w sposobie korzystania z nieruchomości mieszkalnych w strefie zewnętrznej i nakłada ona wprost obowiązek zapewnienia komfortu akustycznego w pomieszczeniach wymagających ochrony akustycznej w strefie wewnętrznej, to jednak przepis art. 129 ust 2 p.o.ś. nie ogranicza roszczenia odszkodowawczego do szkody

będącej efektem zmniejszenia wartości nieruchomości. Wręcz przeciwnie, brzmienie przepisu świadczy, że jest to tylko jedna z możliwych szkód za które odpowiada pozwany. Z opinii biegłej A. K. (1) wynika, że oddziaływane hałasów lotniczych wymaga dostosowania warunków akustycznych do obowiązujących norm budowlanych. Gdyby nie ponadnormatywny hałas, któremu powodowie z uwagi na wprowadzenie strefy nie mogą przeciwdziałać, budynek zapewniałby im należytą, zgodną z normami budowlanymi ochronę akustyczną. Obecnie dochowanie tych standardów wymaga poczynienia nakładów a więc szkoda związana z tym nakładami pozostaje w adekwatnym związku przyczynowo skutkowym z wprowadzeniem strefy ograniczanego użytkowania i mieści się w zakresie roszczenia odszkodowawczego wynikającego z treści art. 129 ust 2 p.o.ś. Biegła ustaliła bowiem, że funkcjonowanie lotniska dopuszczone w związku z ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania powoduje w budynku mieszkalnym powodów naruszenie wymogów normy (...) „Akustyka Budowlana. Ochrona przed hałasem pomieszczeń w budynkach. Dopuszczalne wartości poziomu dźwięku w pomieszczeniach.” Działalność lotniska uniemożliwia zachowanie w porze nocnej poprawnych warunków akustycznych wewnątrz budynków określonych tą normą.

Jak zostało ustalone w sprawie, przywrócenie stanu poprzedniego tj. zapewnienie właściwego klimatu akustycznego wymaga przeprowadzenia określonych prac adaptacyjnych, których łączny koszt został wyliczony na kwotę 55.400 zł.

Dlatego też Sąd na podstawie art. 129 ust 2 p.o.ś. zasądził od pozwanego na rzecz powodów tytułem naprawienia szkody związanej z koniecznością zapewnienia w budynku mieszkalnym powodów właściwego tj. zgodnego z powszechnie obowiązującymi normami klimatu akustycznego kwotę 54.400 zł.

O odsetkach ustawowych od zasądzonej należności głównej sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c., zgodnie z którym, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe. Roszczenie o odszkodowanie jest roszczeniem bezterminowym, a zatem staje się ono wymagalne, z uwagi na brzmienie przepisu art. 455 k.c., po wezwaniu dłużnika do zapłaty. Z załączonych do pozwu dokumentów wynika, że powodowie zwrócili się do pozwanego ze swoim roszczeniem w styczniu 2013 r. Jednak wówczas jedynie rodzajowo, a nie kwotowo, określili swoje żądanie. Wezwali bowiem pozwanego do podjęcia negocjacji i wspólnego ustalenia - za pomocą biegłych rzeczoznawców majątkowych - ubytku wartości nieruchomości. Zarówno na dzień wezwania do zapłaty, jak i na dzień wniesienia powództwa, pozwany nie wiedział zatem w jakiej wysokości świadczenia domagają się powodowie. W szczególności w pozwie wskazano jedynie ogólną kwotę odszkodowania dochodzonego zarówno z tytułu spadku wartości nieruchomości jak i konieczności poczynienia nakładów akustycznych. Powodowie kwestię tą sprecyzowali dopiero w trakcie rozprawy dnia 8 kwietnia 2015 r. W konsekwencji odsetki ustawowe od zasądzonego w pozwie na rzecz powodów odszkodowania przysługują im dopiero od dnia następnego, a więc od 9 kwietnia 2015 r., a w zakresie rozszerzonego powództwa od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu pisma zawierającego rozszerzenie pozwu.

W pozostałym zakresie roszczenie odsetkowe od kwoty zasądzonej tytułem spadku wartości nieruchomości podlegało oddaleniu.

O zasadzie ponoszenia kosztów procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Na podstawie art. 108 par 1 k.p.c. szczegółowe wyliczenie tych kosztów pozostawiono referendarzowi sądowemu.

Apelację od wyroku złożył pozwany, zaskarżył go w części w jakiej Sąd I instancji zasądził na rzecz powodów kwotę 55.440 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 20.800 zł od dnia 09 kwietnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 01 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 33.640 zł od dnia 22 listopada 2018 r. do dnia zapłaty (pkt 1) oraz w części w jakiej kosztami postępowania obciążył pozwanego w całości (pkt 3). Pozwany zaskarżonemu wyrokowi zarzucał naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

- art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (dalej „p.o.ś.”) w zw. z art. 361 § 1 k.c. w zw. z § 8 i 9 Uchwały nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2012 r. w sprawie utworzenia

obszaru ograniczonego użytkowania dla (...) w P. (dalej: (...)) poprzez ich błędną wykładnię i uznanie, że istnieje możliwość przypisania pozwanemu odpowiedzialności odszkodowawczej związanej z koniecznością poniesienia przez powodów nakładów w celu zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w ich budynku o charakterze mieszkaniowym i w konsekwencji, że istnieje adekwatny związek przyczynowy pomiędzy szkodą związaną z tymi nakładami a wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania, w sytuacji gdy nieruchomość powodów usytuowana jest w wydzielonej w tym obszarze strefie, dla której zapisy Uchwały nie nakładają obowiązku zapewnienia właściwego komfortu akustycznego dla budynków mieszkaniowych, a nadto powodowie nakładów tych nie ponieśli,

- art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. oraz art. 363 § 2 k.c. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że dłużnik dopuszcza się opóźnienia w spełnieniu świadczenia pieniężnego nie spełniając go częściowo - od dnia sprecyzowania pozwu na rozprawie, a częściowo - po doręczeniu mu odpisu pisma stanowiącego rozszerzenie żądania pozwu, w sytuacji gdy stwierdzenie istnienia obowiązku spełnienia przez niego tego świadczenia oraz ustalenie jego wysokości nastąpiło dopiero w wyniku przeprowadzonego postępowania sądowego, w ramach którego sporządzona została opinia biegłego.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od strony powodowej na rzecz strony pozwanej zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych; zasądzenie od strony powodowej na rzecz strony pozwanej zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych; ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji i pozostawienie temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, w tym kosztach zastępstwa procesowego.

Powodowie wnieśli o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelację w pewnej, niewielkiej, części należało uznać za uzasadnioną.

W pierwszej jednak kolejności należy zauważyć, że sąd I instancji, z naruszeniem przepisu art. 321 kpc, orzekł ponad żądanie pozwu.

Powodowie bowiem, po rozszerzeniu powództwa w piśmie z dnia 21 listopada 2018r., domagali się zasądzenia na ich rzecz z tytułu odszkodowania związanego z koniecznością poniesienia nakładów tzw. „akustycznych” kwoty 54.440 zł i żądania w tym zakresie nie zmienili do zamknięcia rozprawy.

Tymczasem w zaskarżonym wyroku sąd zasądził na ich rzecz z tego tytułu kwotę o 1.000 zł wyższą, czyli 55.440 zł.

Tego rodzaju różnica nie została w jakikolwiek sposób wyjaśniona w pisemnych motywach orzeczenia.

Przeciwnie, Sąd Okręgowy, mimo, że zdaje się uwzględniać w całości roszczenia, po ich rozszerzeniu, akceptując w tym zakresie bez zastrzeżeń wnioski opinii biegłych, przyjmuje jako należne powodom świadczenie zamiennie bądź kwotę 54.400 zł (strona 5 i 9 uzasadnienia), bądź też 55.400 zł (strona 8 uzasadnienia).

W rzeczywistości, z przyczyn, o których mowa dalej, istniały przesłanki do uwzględnienia roszczenia głównego powództwa w pełnej dochodzonej wysokości, czyli w kwocie 54.440 zł.

Skutkuje to koniecznością uchylenia zaskarżonego wyroku w punkcie 1 w części zasądzającej na rzecz powodów kwotę 1.000 zł i umorzenia w tej części postępowania, albowiem orzekanie w tym zakresie było niedopuszczalne (art. 321 kpc).

Dodać należy, że sąd odwoławczy miał obowiązek wydania tego rodzaju orzeczenia z urzędu, mimo braku stosownego zarzutu ze strony pozwanego.

Rozstrzyganie przez sąd o roszczeniach nie będących przedmiotem powództwa co do zasady narusza powagę wymiaru sprawiedliwości.

Z tych przyczyn na podstawie przepisów art. 386 § 3 kpc w zw. z art. 355 § 1 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku.

Natomiast częściowo uzasadnione okazały się zarzuty naruszenia przepisów art. 481 kc, art. 455 kc oraz art. 363 § 2 kc (punkt 2 zarzutów apelacyjnych).

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie było bowiem dostatecznych podstaw do zasądzenia na rzecz powodów odsetek ustawowych i odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 20.800 zł już od daty następującej po sprecyzowaniu roszczeń na rozprawie w dniu 8 kwietnia 2015r.

Co prawda, rzeczywiście sposób oznaczania wymagalności roszczeń tzw. bezterminowych, do których zalicza się niewątpliwie roszczenie odszkodowawcze, wyznacza treść przepisu art. 455 kc.

Co do zasady zatem odpowiedzialny za szkodę pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia odszkodowawczego z momentem otrzymania od poszkodowanego wezwania do likwidacji szkody.

W przypadku, gdy odszkodowanie ma nastąpić w formie pieniężnej, od tej chwili wierzyciel ma prawo żądania zapłaty na swoją rzecz odsetek za opóźnienie na podstawie przepisu art. 481 kc, pod warunkiem, że w wezwaniu o zapłatę skonkretyzował także swoje roszczenie co do wysokości.

Reguła ta nie może jednak być stosowana w sposób mechaniczny, nieracjonalny i sprzeczny z poczuciem sprawiedliwości.

Przyjąć należy, że przedmiotowe wezwanie, o jakim mowa w art. 455 kc, może wywołać omawiane skutki jedynie wówczas, gdy w konkretnych okolicznościach faktycznych z jego treści można z wysokim prawdopodobieństwem przyjąć, że rzeczywiście doszło do powstania szkody, w określonej w wezwaniu wysokości, oraz że adresat wezwania ponosi za nią odpowiedzialność.

Tego rodzaju cech nie nosiło, co oczywiste, zgłoszenie szkody z dnia 25 stycznia 2013r. ani samo wytoczenie powództwa.

Określono w nim w sposób całkowicie dowolny i arbitralny, że, na skutek wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania, doszło do szkody w postaci spadku wartości nieruchomości, stanowiącej własność powodów oraz konieczności poniesienia nakładów akustycznych i że szkoda majątkowa z tego tytułu wynosi 76.000 zł.

Dodatkowo sami powodowie w pozwie wskazywali, że także w momencie wytoczenia powództwa nie jest możliwe ustalenie wysokości hipotetycznej szkody, w tym w postaci konieczności poniesienia nakładów na rewitalizację akustyczną budynku mieszkalnego, i że może być ona ustalona wyłącznie w oparciu o opinię biegłego sądowego.

Wymaga przy tym podkreślenia, że samo wprowadzenie obszaru ograniczonego użytkowania (oou) nie prowadzi do domniemania, że w związku z tym powstaną szkody w postaci konieczności poniesienia wydatków związanych z ochroną akustyczną **każdego** budynku mieszkalnego.

Stwierdzenie tego wymaga, co oczywiste, przeprowadzenia, czasami długotrwałych, badań specjalistycznych.

Wszystkie istotne dla takich ustaleń okoliczności zostały ustalone dopiero w toku postępowania sądowego, w oparciu wydane w sprawie opinie biegłych z dziedziny akustyki A. K. (2) oraz z dziedziny budownictwa K. R..

Należy przy tym mieć na uwadze, że biegły R. wartość nakładów koniecznych dla doprowadzenia budynku do obowiązujących norm określił na podstawie cen bieżących.

Zatem jako miarodajną datę, w której można uznać pozwanego jako pozostającego w opóźnieniu, skutkującym odpowiedzialnością odsetkową na podstawie art. 481 kc, należy uznać upływ siedmiu dni od doręczenia mu opinii biegłej A. K. (1).

W opinii tej określono szczegółowo, jakie są konieczne niezbędne nakłady budowlane, aby budynek powodów uzyskał właściwości zapewniające mieszkańcom wystarczającą ochronę przed ponadnormatywnym hałasem.

Tygodniowy termin uznać należy zatem za wystarczający dla dokonania przez dłużnika dla przeprowadzenia wyliczenia odszkodowania przy pomocy własnych służb pracowniczych i na podstawie obowiązujących cenników robocizny oraz materiałów budowlanych.

Opinię tą doręczono pozwanemu w dniu 28 czerwca 2017r. (k.974), co oznacza, że pozostaje on w opóźnieniu z zapłatą uwzględnionego w wyroku roszczenia dopiero od dnia 6 lipca 2017r..

Skutkuje to zmianą zaskarżonego wyroku przez oddalenie żądania zasądzenia odsetek ustawowych oraz odsetek ustawowych za opóźnienie za okres do dnia 5 lipca 2017r.

Zmiana ta, jako że dotyczy wyłącznie roszczeń ubocznych, nie rzutuje na rozstrzygnięcie o kosztach procesu.

Z tych przyczyn na podstawie art. 386 § 1 kpc oraz powołanych wyżej przepisów prawa materialnego Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie II sentencji wyroku.

Dalej idące zarzuty i wnioski apelacji okazały się natomiast bezzasadne.

Ustalenia faktyczne sądu I instancji nie budzą wątpliwości i dlatego Sąd Apelacyjny przyjmuje je za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Nie doszło natomiast do naruszenia wskazywanych w apelacji przepisów prawa materialnego (punkt 1 zarzutów apelacyjnych).

W judykaturze utrzymała się wykładnia, zapoczątkowana postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010r. w sprawie III CZP 128/09 (LEX nr 578138), zgodnie z którą za ograniczenie, o jakim mowa w przepisie art. 129 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska, mogące powodować szkodę w postaci czy to spadku wartości nieruchomości, czy też potrzeby poniesienia kosztów rewitalizacji akustycznej budynków mieszkalnych, można uznać samo wprowadzenie obszaru ograniczonego użytkowania, prowadzące do konieczności znoszenia dopuszczonych na tym obszarze immisji (np. hałasu) w stopniu większym, niż wynikające z norm powszechnie obowiązujących (z ostatnich judykatów por. anal. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2016r. w sprawie II CSK 113/16, LEX nr 2177083).

Nie mają natomiast decydującego znaczenia szczegółowe ograniczenia co do możliwości zagospodarowania nieruchomości wprowadzone postanowieniami aktu o utworzeniu obszaru odgraniczonego użytkowania.

Poza sporem jest, że dla strefy zewnętrznej o.o.u., w której położona jest nieruchomość powodów, dopuszczone zostało przekraczanie norm hałasu, związanego z funkcjonowaniem lotniska, ponad normy powszechnie obowiązujące.

Jak wynika z niekwestionowanej przez apelującego opinii biegłej A. K. z tego, i wyłącznie z tego powodu budynek należący do powodów przestał spełniać wymagane normy ochrony budynków mieszkalnych przed hałasem, wynikające z Polskich Norm oraz przepisów prawa budowlanego.

Powstała w ten sposób w majątku powodów szkoda polegająca na konieczności wydatkowania określonych środków pieniężnych w celu doprowadzenia budynku do stanu, zapewniającego ochronę przed hałasem zgodną z obowiązującymi normami, która to szkoda pozostaje w normalnym związku przyczynowym (art. 361 § 1 kc) z ustanowieniem o.o.u.

Gdyby bowiem nie wprowadzenie o.o.u. i zalegalizowanie w ten sposób przekraczania norm hałasu przez funkcjonowanie lotniska, budynek powodów spełniałby wymagania ochrony przed hałasem wynikające z prawa budowlanego.

Bez istotnego znaczenia jest natomiast okoliczność, że w uchwale o wprowadzeniu o.o.u. z 29 lutego 2012r. dla strefy zewnętrznej nie prowadzono wprost wymagań technicznych dla budynków mieszkalnych polegających na zapewnieniu w nich właściwego klimatu akustycznego.

Oznacza to jedynie tyle, że podstawą roszczeń właścicieli o naprawienie tego rodzaju szkody nie staje się wprost przepis art. 136 ust. 3 p.o.ś., jakkolwiek rozważać możnaby, czy nie powinien on znajdować zastosowania do tego rodzaju przypadków w drodze analogii.

Wystarczającą podstawę dla roszczeń powodów stanowi natomiast ogólny przepis art.129 ust. 2 p.o.ś.

Nie sposób byłoby przyjąć, także w świetle konstytucyjnych zasad ochrony własności oraz równości praw i obowiązków obywateli, aby właściciele nieruchomości położonych w strefie zewnętrznej o.o.u., mimo objęcia ich także ograniczeniami wynikającymi z obowiązku tolerowania podwyższonych norm hałasu, wprowadzonymi aktem władzy publicznej, pozbawieni zostali prawa do rekompensaty wynikających stąd szkód majątkowych. W rzeczywistości znajdują się oni bowiem w identycznej sytuacji faktycznej, jak właściciele nieruchomości znajdujących się w strefie wewnętrznej.

Nadto, jak słusznie podnosili powodowie, mają oni zarówno prawo, jak i obowiązek utrzymywania stanu budynku zgodnie z obowiązującymi normami budowlanymi, w tym dotyczącymi ochrony budynku przed hałasem, z uwagi na treść przepisów art. 5 oraz art. 61 pkt. 1) prawa budowlanego a także § 323 ust. i § 325 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (tekst. jedn. Dz. U. 2019. 1065).

Przesądzono już także w judykaturze, że prawo do żądania odszkodowania z tytułu konieczności poniesienia nakładów rewitalizacyjnych w budynkach objętych o.o.u. nie jest uzależnione od wykazania przez właścicieli nieruchomości, że wydatki w tym celu rzeczywiście zostały już poniesione (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2012r. w sprawie II CSK 254/12, LEX nr 1294477).

Wbrew stanowisku apelującego zasada ta musi znajdować zastosowanie także w stosunku do powodów jako właścicieli nieruchomości położonej w strefie zewnętrznej o.o.u.

Jak już wyżej powiedziano, nie ma wystarczających przesłanek aksjologicznych i prawnych dla różnicowania uprawnień osób posiadających nieruchomości w poszczególnych strefach o.o.u. z punktu widzenia przysługujących im środków dla usunięcia skutków wprowadzenia przez władzę publiczną ograniczeń w sposobie korzystania z ich własności.

W innym przypadku mogłoby bowiem dojść do sytuacji, gdy prawo poszkodowanych do zamieszkiwania w niezbędnym dla higieny fizycznej i psychicznej komforcie akustycznym uzależnione zostałoby od poziomu ich zamożności.

Z tych przyczyn na podstawie art. 385 kpc oraz powołanych wyżej przepisów prawa materialnego Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie III sentencji wyroku.

Ponieważ powodowie w apelacji ulegli ostatecznie jedynie w niewielkiej części w stosunku do żądań powództwa i tylko co do roszczeń ubocznych, pozwany ma obowiązek zwrócić im w całości koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

Dlatego na podstawie przepisów art. 98 § 1 i 3 kpc oraz art. 100 zd. 2 kpc w zw. z art. 391 kpc, przy uwzględnieniu przepisów § 10 ust. 1 pkt 2) w zw. z § 2 pkt. 6) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015.1800 ze zm.) orzeczono jak w punkcie IV wyroku.

Bogdan Wysocki Marek Górecki Ewa Staniszevska